

KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ

16. HERKESE AÇIK DERS

Online Orta Üst Sınıfın Suçlulukları, Korkuları,
Sözde Aydınlanması: Ibsen ve P. Claudel

Prof. Dr. Nihat Berker

ÇOCUK
HAKLARI
NORVEÇ

*Dünya üzerindeki
her çocuğun eşit
sağlık, yaşam,
barınma ve
eğitim hakkına
sahip olması
dileğiyle...*

Hazırlayan: Zeynep Kalaycıoğlu

BM ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ

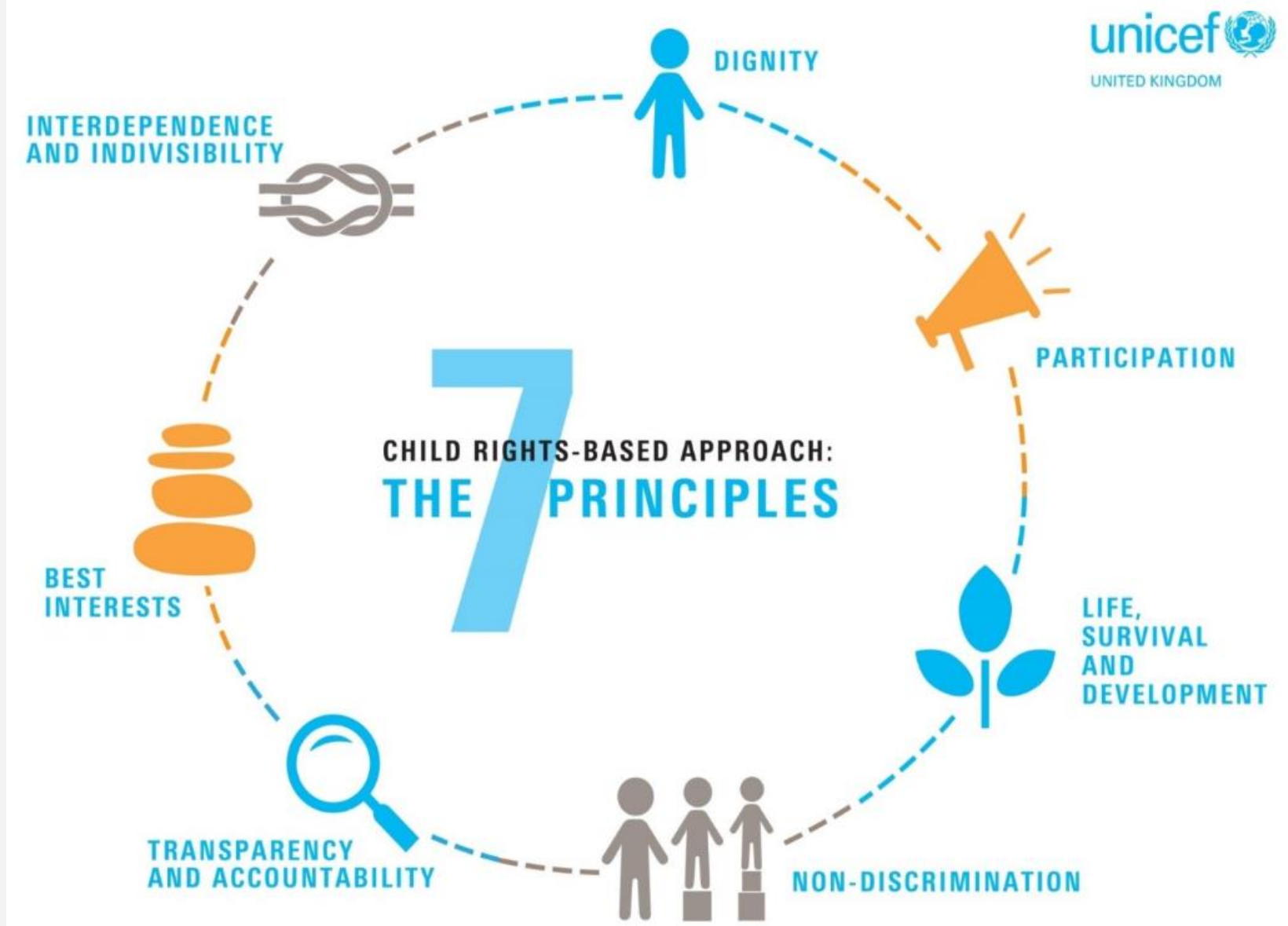

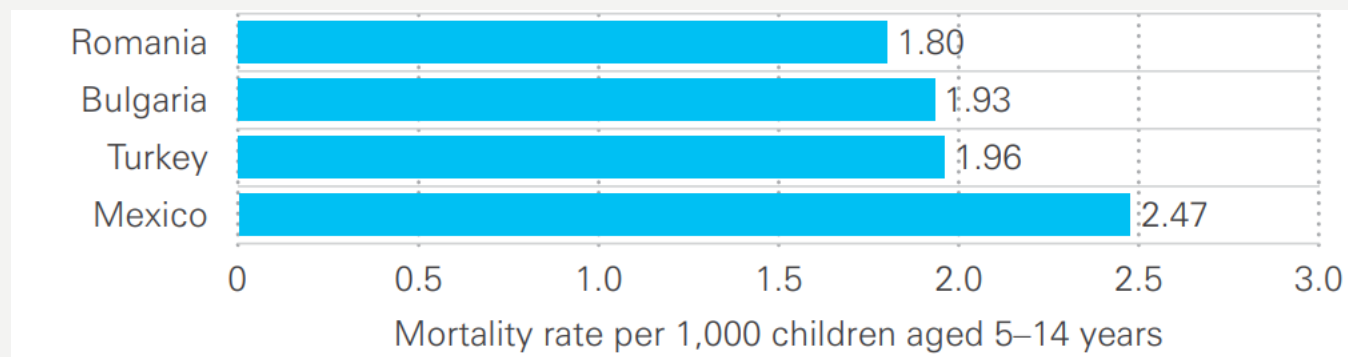
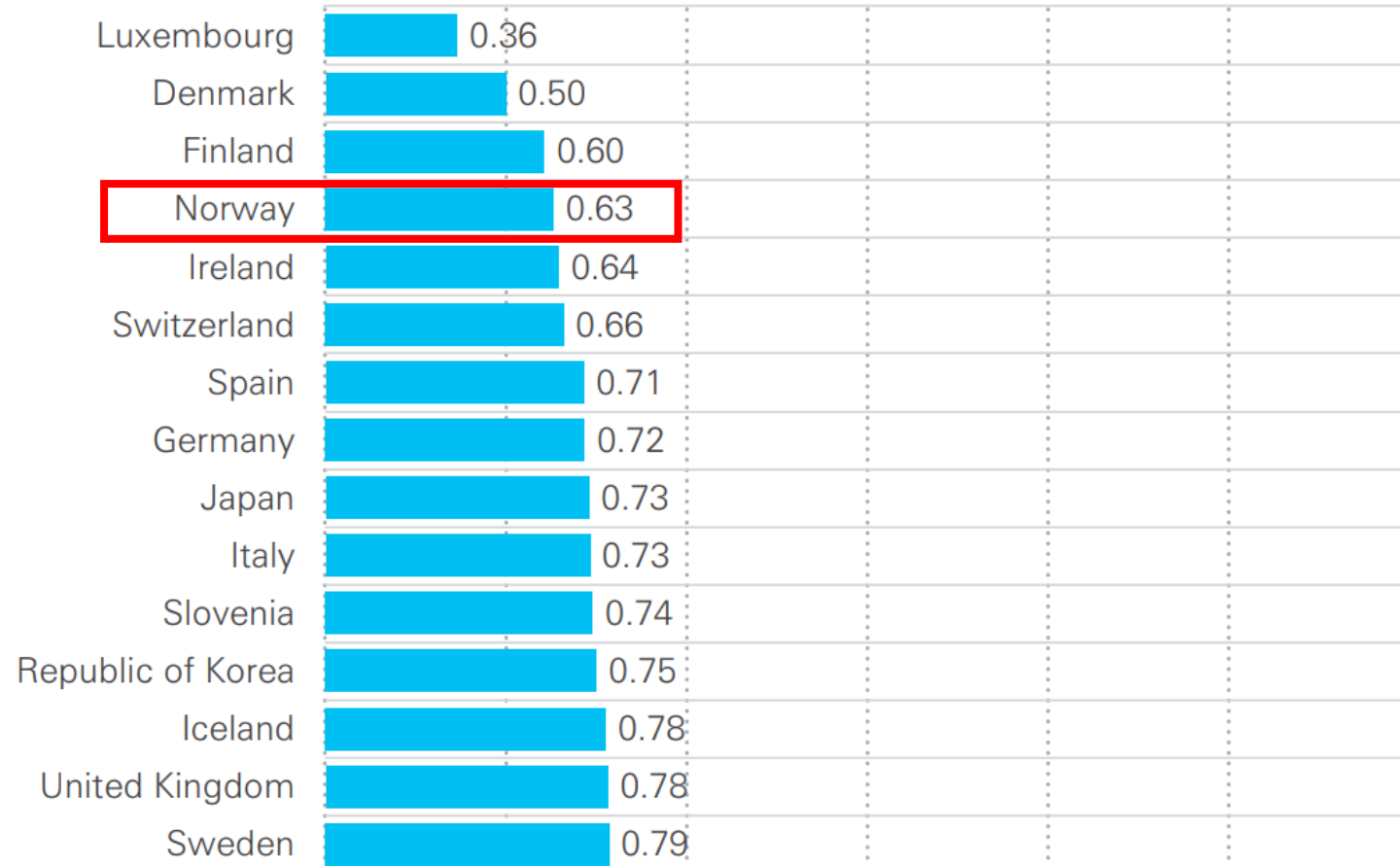
BM ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ

 29 AIMS OF EDUCATION	 30 MINORITY CULTURE, LANGUAGE AND RELIGION	 31 REST, PLAY, CULTURE, ARTS	 32 PROTECTION FROM HARMFUL WORK	 33 PROTECTION FROM HARMFUL DRUGS	 34 PROTECTION FROM SEXUAL ABUSE	 35 PREVENTION OF SALE AND TRAFFICKING
 36 PROTECTION FROM EXPLOITATION	 37 CHILDREN IN DETENTION	 38 PROTECTION IN WAR	 39 RECOVERY AND REINTEGRATION	 40 CHILDREN WHO BREAK THE LAW	 41 BEST LAW FOR CHILDREN APPLIES	 42 EVERYONE MUST KNOW CHILDREN'S RIGHTS
 43-54 HOW THE CONVENTION WORKS						

UNICEF

Çocuk haklarını savunan dünyanın önde gelen kuruluşu olan UNICEF, çocuk hakları temelli bir yaklaşım benimsemenize olanak sağlayacak 7 temel ilke geliştirmiştir.

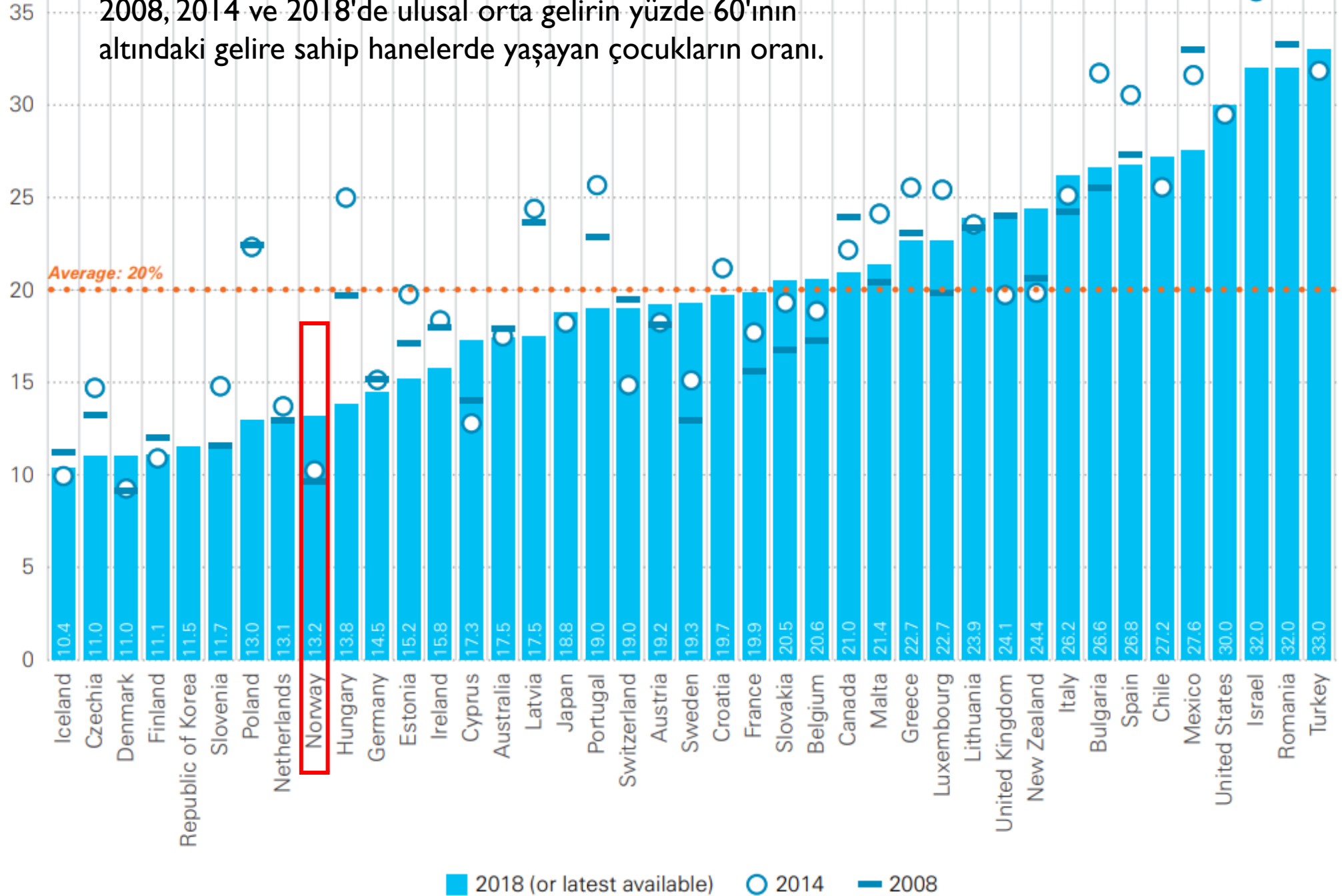

2008, 2014 ve 2018'de ulusal orta gelirin yüzde 60'ının altındaki gelire sahip hanelerde yaşayan çocukların oranı.

Percentage of children in poverty

Average: 20%

2018 (or latest available) 2014 2008

Overall ranking	Country	Mental well-being	Physical health	Skills
1	Netherlands	1	9	3
2	Denmark	5	4	7
3	Norway	11	8	1
4	Switzerland	13	3	12
5	Finland	12	6	9
6	Spain	3	23	4
7	France	7	18	5
8	Belgium	17	7	8
9	Slovenia	23	11	2
10	Sweden	22	5	14

Not:Açık mavi arka plan, sıralamanın en üstteki üçte birindeki bir yeri belirtir; orta mavi, ortadaki üçte birlik kısmı ve lacivert ise alttaki üçte birlik kısmı belirtir.

Bazı ülkeler neden diğerlerinden daha yüksek çocuk refahına sahiptir?

1. Politikalar: sosyal, eğitim ve sağlık politikası
2. Bağlam: Çocuk refahını destekleyen ulusal bağlam, ekonomik, sosyal ve çevresel unsurları içerir. Bu unsurlar çocukları doğrudan etkileyebilir.

Country	Ranking	Policies: Social	Policies: Education	Policies: Health	Context: Economy	Context: Society	Context: Environment
Norway	1	6	9	8	1	2	7
Iceland	2	10	19	1	6	1	4
Finland	3	5	12	5	22	3	2
Germany	4	9	6	19	7	25	16
Denmark	5	12	16	12	9	4	17
Sweden	6	18	17	2	15	22	3
Luxembourg	7	23	1	24	2	15	11
Ireland	8	26	14	10	5	6	9
Netherlands	9	21	3	23	8	10	15
Slovenia	10	3	11	15	25	11	26

• • •

Mexico	40	38	36	3	32	41	40
Turkey	41	40	41	35	39	35	41

1889'da Christian Krogh "**Varoluş mücadelesi**" adlı bu tabloyu yaptı. Ertesi yıl Knut Hamsun "**Açlık**" romanını yazdı. Yazarlar, ressamlar ve gazeteciler, yüz yılı aşkın bir süre önce Norveç'in çok fakir bir ülke olduğu efsanesine katkıda bulunmuşlardı.

<https://www.sciencenorway.no/economy-history/crushing-the-myth-of-poor-norway/1595755>

Refah Devleti Olma Yolunda İlk Adım: 1845 Yoksulluk Yasası

Halkın Refah Devletine Bakışı (Yıl 1854):

1. evrensellik,
2. vergi verme,
3. eşitlik
4. herkesin sağlık ve sosyal haklara sahip olmasıdır

1954 Norveç Anayasası

Yeni İstihdam Alanları Yaratmak: Herkese İş!

1. sosyal adalet,
2. sosyal güvenlik,
3. birlik ve yardımlaşma
4. katılım

II. Dünya Savaşı Sonrası

Çalışma gücüne sahip her erkeğin kendi bağımsızlığını alması gerekiyordu ve kadınlar eşleri tarafından desteklenmekteydi.

1945-1980 arası sosyal politika reformları

1946: Evrensel Çocuk Yardım Planı

1949: Tarım işçileri İşsizlik Sigortası Sistemine dahil edildi

1953: Tüm çalışanlara zorunlu hastalık sigortası uygulaması kabul edildi

1956: Tüm yerleşiklere hastalık sigortası uygulandı

1957: Yetimlere maaş uygulaması başlatıldı

1958: Evrensel iş kazası sigorta sistemi

1964: Dul ve bekar annelere aylık

1970: İlk defa çocuklar için de yardım başlatıldı

1978: Hastalık durumunda %100 ücret ödenmesi

Günümüz

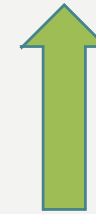
- Norveç refah devleti modeli ülkede yaşayan tüm vatandaşlara gelir güvenliği ve refah hizmetleri sağlamaktan sorumludur.
- Norveç refah devletinin temel özelliği işgücü piyasası ile refah sisteminin birleştirilmesidir. Refah devletinin yönetimi ve finansmanı merkezi yönetim ile yerel yönetim arasında paylaştırılmıştır.
- Merkezi yönetim genel işgücü piyasası ile ilgili politikalar ve istihdama duyarlı grupları belirlemede yetkilidir. Ayrıca sosyal sigorta ve çeşitli aile yardımlarından da sorumludur.

Ülkenin refah politikasının temel amacı,

1. kişisel özgürlük ve özerklik,
2. fırsat eşitliği,
3. sosyal adalet,
4. sosyal eşitlik,
5. bireylerin mutluluğu ve kimlik oluşumu,
6. sosyal birlik ve dayanışma

Eşitsizlik
Yoksulluk
Bağımlılık

Özgüven
Topluma güvenli katılım
Refah

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin ilk maddesi: Yaşam(a) Hakkı

BM Genel Kurulu'nca 20 Kasım 1989'da kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'si ve diğer BM tarafından kabul edilen insan haklarına ilişkin sözleşmelerde de temel vurgu: insanların temel haklarının başında yaşama hakkının geldiği, bütün insanlığın bu hakkın güvenceye alınmasına, özgür, eşit ve onurlu ve iyi bir yaşam standardına sahip olmasına yönelik çalışma yapılmasının gerekliliği, bunun dünyada özgürlük, adalet ve barışın temeli olduğudur.

Bu metinlerde yer alan hak ve özgürlüklerden **ırk**, **renk**, **cinsiyet**, **dil**, **din**, **siyasal** ya da başka görüş, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuştan veya başka durumdan kaynaklanan ayrımlar dahil, hiçbir ayırım gözetilmeksizin yararlanma hakkına sahip olduklarını (unicef.org, 2020) vurgulamaktadır.

1. EŞİTLİK YASASI
2. ETNİSİTE AYRIMCILIĞI YASASI
3. AYRIMCILIK VE ERİŞİLEBİLİRLİK YASASI
4. CİNSEL YÖNELİM AYRIMCILIĞI YASASI

NORVEÇ ayrımcılıkla mücadele yasası
(Yürürlüğe girme yılı 2014)

Norveç: Dünyada İlk Çocuk Ombudsmanlığı Kuran Ülke

Amaç: on sekiz yaş altı çocukların hak ve menfaatlerinin güvence altına alınması ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi uyarınca ortaya konan ilkelerin gerçekleştirilmesidir.

Tanım: Çocuk Ombudsmanı, bir ülkedeki çocukların çıkarları için kamu tarafından atanan bir temsilcidir.

Norveç'te çocuk ombudsmanlığı 1981 yılında Barneombud Yasası ile yürürlüğe girmiştir. Yasa 7 maddeden oluşmaktadır. İlk olarak yasanın amacının çocukların toplumdaki çıkarlarının tanıtımına katkıda bulunmak olduğu belirtilmiştir.

Ombudsmanın görevleri 3. maddede yer almaktadır.

- (a) Kendi inisiyatifiyle veya bir danışma organı olarak, her alanda planlama ve değerlendirmeye bağlantılı olarak çocukların menfaatlerini korumak,
- (b) Norveç hukukunun ve idari uygulamaların, Norveç'in BM Çocuk Hakları Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerine uyup uymadığı dâhil olmak üzere, çocukların çıkarlarının korunmasına yönelik mevzuata uyulmasını sağlamak,
- (c) Çocukların yasal güvenliğini güçlendirebilecek önlemler önermek,
- (d) Çocuklar ve toplum arasındaki çatışmaları çözebilecek veya önleyebilecek önlem önerilerini teşvik etmek,
- (e) Kamu ve özel sektöre çocuk hakları ve ihtiyaç duydukları tedbirler konusunda yeterli bilgi verilmesini sağlamak.

I. EĞİTİM

- Eğitim 6-16 yaşları arasında zorunludur.
- Norveç'te ilköğretim devlet okulları ve bağımsız okullar tarafından parasız olarak verilmektedir.
- Norveç'te eğitim hizmetleri, Eğitim ve Araştırma Bakanlığı (Kunnskapsdepartementet-KD) tarafından yürütülmektedir.
- Bakanlık, anaokullarından, ilk ve ortaokullardan, kültür okullarından, lise eğitiminden, mesleki eğitimden, yükseköğrenimden, yetişkin öğreniminden ve yeterlilik politikasından sorumludur.

II. SAĞLIK

- Norveç hükümeti, ülkedeki çocukların nerede yaşadıklarına bakılmaksızın, sağlık hizmetlerine eşit erişime sahip olmalarını ve mevcut kaynakların çocuk sağlığını geliştirmek için mümkün olan en iyi şekilde kullanılmasını sağlamaya taahhüt etmektedir.
- Toplumun sağlık değişimini izlemek amacıyla, Norveç Pediatristler Derneği (NBF) öncülüğünde, 2015'te başlayan sağlık atlası çalışmaları önemli veri kaynağıdır. Atlas, hem temel sağlık hizmetlerinde hem de uzmanlık gerektiren sağlık hizmetlerinin sunumunda önemli farklılıkları ortaya koymaktadır.
- Bu, dünyadaki en sağlıklı çocuk popülasyonlarından birine sahip bir ülke konumundaki Norveç için çok önemli görülmektedir.

III. Çocuklara Yönelik Yargılama ve Cezalandırma

1842: suç yaşı 10 olarak belirlenmişti. Bu yasaya göre, 10 ila 15 yaş arasındaki çocuklar, cinayet, hırsızlık ve kundakçılık gibi ciddi suçlar nedeniyle yetişkinler kadar ağır şekilde cezalandırılmaktaydılar. Küçük suçlar, çocuğun çıplak sırtına bir kamçı vurulmasıyla cezalandırıldı. Daha sonra, çocuklar zorunlu olarak bir cezaevinde kalmaya mahkum edilebilirdi.

1854: Kız ve erkek çocukların mirastan yararlanmaları her iki cinsiyet için de eşit olarak kabul edilmiştir. İtaatsiz çocuklar mirastan mahrum bırakılabilirdi.

1891: Fiziksel Ceza Kullanımının Sınırlandırılması Yasası, fiziksel cezalandırmayı yasaklamamıştır. Ancak çok kaba, sert veya küfürlü değilse, ebeveynlik ve okul eğitiminin bir parçası olarak, ceza kabul edilmekteydi. Çocuklara yönelik pervasız davranışlar ise kabul edilmezdi.

1896: Guardianship Board Act ile çocukların korunması görev ve sorumluluğu devlete verilmiştir (Mamur Işıkçı, 2018: 57). Çocuk suçluluğunda yaş sınırı 14 olarak belirlenmiştir.

1902: Yeni Ceza Kanunu çocuklarda ceza yaşını 15'e çıkarmış ve çocuklara cinsel şiddete karşı koruma sağlamıştır.

1936: Okullarda fiziksel ceza yasaklandı, ancak yetimhanelerde, çalışma odalarında ve tatil kamplarında 1954 yılına kadar izin verildi.

1972: Eski cezalandırma yasası, 99 yıl boyunca ebeveynlere çocuklarını çimdikleme ve tokatlama hakkı vermiş, ancak bu cezalandırma yöntemi artık iptal edilmiştir.

1989: BM, 18 yaşın altındaki çocuklar için medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel haklarla ilgili olan Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni kabul etmiştir.

III. Çocuklara Yönelik Yargılama ve Cezalandırma

2005:Yargıtay, iki çocuğu eğitim amacıyla el ile dövdükten sonra bir üvey babayı, Ceza Kanunu'nun 228. maddesi uyarınca beraat ettirmiştir. Çocuk ve Eşitlik Bakanlığı konuyu takip edip, duruşmadan sonra Bakan Anniken Huitfeldt (Ap) ebeveynlerin Norveç'te çocukların fiziksel ve zihinsel cezalandırma hakkına sahip olmadığını belirtmiştir.Ancak Norveç'te ebeveynlerin %25'inin ceza uyguladığı istatistiklere yansımıştır.

2007: Piskoposluk, Çocuk ve Eşitlik Bakanlığıyla yaptığı görüşmede, çocukların şiddet ve istismarının yasadışı ve Hristiyanlıkla uyuşmadığını belirtmiştir (www.nordlys.no, 2020).

2010: Çocuk yetiştirmenin bir parçası olarak, çocuklara yönelik her türlü fiziksel şiddet yasaklanmıştır. Şiddet gösterenler Ceza Kanununun olağan hükümlerine göre cezalandırılabilecektir (www.nordlys.no, 2020).

2014: Çocuklar, “insanlık onurlarına saygı gösterilme hakkına sahiptir” ilkesi anayasaya girmiştir. Ayrıca, çocuklar, kendilerini ilgilendiren konularda haberdar olma hakkına da sahip hale getirilmiştir. Çocukları etkileyen eylem ve kararlarda, çocuğun yüksek yararının temel bir husus olma niteliği öncelikli olduğu kabul edilmiştir (www.nordlys.no, 2020).

Barnevernet (Çocuk Refah Hizmetleri)

Norveç'te Barnevernet olarak adlandırılan, yalnızca çocukların korunmasına yönelik sistemi düzenlemeye ayrılmış ilk yasa "Lov om barnevern", 1953'te yürürlüğe girdi.

Norveç'te 17 Temmuz 1992'de kabul edilen "Lov om barneverntjenester" (barnevernloven) yasasıyla, **hayatları, sağlıkları veya psikolojik ve sosyal durumları için tehdit oluşturan koşullarda yaşayan çocuklara ilişkin yasal durum ve davranışlar** kapsamlı şekilde düzenleniyor.

Yasa aynı zamanda koruyucu aile ile ilgili temel konuları, ailelere müdahale usullerini ve ailelerin yapısını kapsıyor.

Bu yasaya uyulup uyulmadığını, eyalet, ilçe ve belediye düzeyinde çalışan **Barnevernet denetliyor.**

Norveç'te devletin 'kaçırdığı' çocuklar'

18 Nisan 2016

annesile göz teması kuramadığı ve duygusal ihtiyaçları karşılanmadığı için koruma altında olan bir çocuk

Dünya çapında protestolar

Bu olaylar dünya çapında sokakta ve internet ortamında büyük bir protesto kampanyasının başlamasına neden oldu.

Binlerce insan Ruth ve Marius çiftine destek için dört kıtada pek çok ülkede gösterilere katıldı.

Barnevernet olarak bilinen Norveç çocuk koruma servisi, protestocular tarafından bu ve buna benzer pek çok davada çocukları "kaçırmakla" suçlanıyor.

Norveç'teki çocuk koruma kurumunun kararları dünya çapında protestolara neden oldu.

AİHM Avukatı: "Norveç, Çocukların Ailelerinden Alınma Şartlarını Kendisi Oluşturuyor"

Norveç'te Çocuk Refah Hizmetleri Barnevernet'in, çocukları ailelerinden koparma uygulamaları, aileler ve aktivistlerin yanı sıra insan hakları avukatları tarafından da eleştiriliyor.

Norveç'te 'haksız' uygulamalarla çocukları ellerinden alınan aileler mağdur ediliyor

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de 10 Eylül 2019'da Norveç'in Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. Maddesi tarafından koruma altına alınan aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğine hükmetti.

Abdi İbrahim davası

Somalili Mariya Abdi İbrahim, Barnevernet tarafından çocuğu koruyucu aileye verilen onlarca ebeveynden biri.

2009'da Kenya'da doğan bebeğiyle Norveç'e iltica eden İbrahim'in çocuğu "tehlikede" olduğu iddiasıyla itirazlarına rağmen annesinden alınarak 2010'da Hristiyan koruyucu aileye verildi.

Mariya Abdi İbrahim, çocuğuna kavuşabilmek için Norveç'te verdiği hukuk mücadelesinden sonuç alamayınca davayı AİHM'e taşıdı. AİHM, davada İbrahim'i haklı bulan karara imza attı.

"Çocuk hakları, çocukların aleyhine mi işliyor?"

Barnevernet, uluslararası toplumun eleştirileri ve AİHM kararları nedeniyle çocuğun aileden ayrılmasıyla sonuçlanan süreçte yaklaşım değişikliğine gitmeye karar verirken, bugüne kadar birçok ihmal ve yanlış uygulamaya imza atıldığı belirtiliyor.

Norveç'in eleştirilen çocuk koruma sistemi, "Mrs. Chatterjee vs Norway" filmiyle yeniden gündemde

Açıklamada, filmin en önemli mirasının "önyargıları düzeltmek" olacağı ileri sürülürken "Aslında film, Norveç'te acımasız adaletsizliklere maruz kalan binlerce kişiye umut ve rahatlık verdiği için insanların hayal edebileceğinden çok daha önemli" ifadeleri kullanıldı. "Büyükelçinin konuya dair bilgisinin sıfıra yakın olduğu" vurgulanan açıklamada, "Gerçek şu ki, Norveç modern zamanların en kötü insan hakları krizini yaşıyor.

İnsan hakları savunucuları, 2011'de çocukları Norveçli yetkililer tarafından alınan Hint bir çiftin gerçek hayat hikayesinden esinlenen ve Norveç'in çocuk koruma sistemini eleştirel bir bakışla işleyen filmle ilgili, Büyükelçi Hans Jakob Frydenlund'un açıklamalarını eleştirdi. Hayatı filme konu olan Sagarika Chakraborty'nin avukatı Suranya Aiya ve Norveçli insan hakları savunucu Marius Reikeras, filme konu olan "davanın" tüm tarafların müşterek mutabakatıyla 10 yıl önce çözüldüğüne dair açıklama yapan Frydenlund'u "Dünyayı yanlış bilgilendirmekle" suçladı.

Kamu Denetçiliği Kurumuna Başvuru Yapılabilecek Konular

KDK'ya, idarenin (kamu kurumlarının ve kamu kurum çalışanlarının) her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışları sonucunda ortaya çıkan hak ihlallerine ilişkin konularda başvuru yapılabilir.

Yapılacak başvurunun konusu çok farklı alanlarda olabilir. Bu alanlara ve olası ihlal konularına ilişkin bazı örnekler verelim.

Eğitim hakkı ile ilgili yaşanabilecek sorunlara örnekler

Oyun, boş zaman hakkı ile ilgili yaşanabilecek sorunlara örnekler

► Çocuğun okulda öğretmeni veya fiziksel, sözlü ve psikolojik şiddet

► Eğitim ortamlarında tüm çocuk da eğitim alması için gerekli dü

► Engelli bir çocuğun okulda kayna alınmaması,

► Engelinden veya başka bir özelliğ çocuğun eğitim ortamında ayrımcı

► Çocuğun okulda akran zorbalığı ve bununla ilgili okulda herhan

► Devlet okullarında ilköğretimde masasına rağmen kayıt sırasında

► Eğitim ortamlarında fiziksel yalara engel olacak fiziksel güv alınmamış olması,

► Çocuğun akademik başarısına farklı muameleye maruz bırakıl

Sağlık hakkı ile ilgili sorunlara örnekler

► Çocukların bulunduğu kamu kurumlarında (okul, gençlik merkezleri, gündüz bakım evleri vb.) yiyeceklerin çocuk sağlığı ve gelişimine uygun olmaması,

► Hekim veya sağlık çalışanları tarafından muayene veya sağlık hizmeti sunumu esnasında çocuğa uygun ve duyarlı bir yaklaşım sergilenmemesi,

► Hava, su ve çevre kirliliği gibi çocukların sağlığını olumsuz etkileyen koşullarla ilgili tedbir alınmaması.

► zenginliklerin yapılmaması (tekerlekli sandalye kullanan bir çocuk için engelli rampasının olmaması),

► Okula ulaşımında toplu taşımanın bulunmaması.

KDK'ya yapılacak başvuru konuları yukarıda verilen örneklerle sınırlı değildir. İdarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışları şikâyet konusu edilebileceğinden yukarıdaki örneklerin dışında farklı konularda da başvurular yapılabilmektedir.

<https://www.kdkcocuk.gov.tr/index>

KAYNAKLAR

<https://www.sciencenorway.no/economy-history/crushing-the-myth-of-poor-norway/1595755>

www.nordlys.no, 2020

Kim Kurdu (t.y.). *Norveç'in kuruluş ve bağımsızlık hikayesi*. (<https://kimkurdu.com/norvecin-kurulus-ve-bagimsizlik-hikayesi-dunyanin-enkuzeyindeki-devlete-adresinden-ulasilmistir>).

Kojan, B. H. (2011). Norwegian child welfare services: A successful program for protecting and supporting vulnerable children and parents?, *Australian Social Work*, 64 (4), 443- 458.

Küçüköğlu, M. & Ercan, H. (2019). Norveç'te refah devletinin ortaya çıkışı ve gelişimi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11 (18), 2275-2308.

Mamur Işıkcı, Y. & İnce D. (2018). Çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesinde örnek bir model: Norveç Çocuk Ombudsmanı, *Ankara Barosu Dergisi*, 76 (4), 51-74.

UNICEF (2001). *Protecting children's rights*.

Güngör, S. (2009). Bakıma muhtaç çocuklar: Türkiye ve Norveç kurumsal yapılarının incelenmesi. *Türk İdare Dergisi*, 462, 225-241.

United Nations Children's Fund (UNICEF). (2017). *Building the future: children and the sustainable development goals in rich countries*. Innocenti Report, Florence.